

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نظریه های یادگیری و الگوهای

تدریس

تهیه و تنظیم:

هیئت علمی بنیاد آموزشی - پژوهشی ساما

www.iransama.org

www.iransama.org

در حرفه ای که هستید، نه اجازه دهید که به بدبختی های بی حاصل آلوده شوید و نه بگذارید بعضی سطحات تان سف آوری، که برای هر ملتی پیش می آید، شمارا به یاس و ناامیدی بکشاند.

در آرامش حاکم بر آزمای نگاه ها و کتابخانه هایمان زندگی کنید و نخست از خود پرسید: برای یادگیری و خودآموزی چه کرده ام؟

همچنان که بیشتر می روید، پرسید: من برای کشورم چه کرده ام؟ و این پرسش را آن قدر ادامه دهید تا به این احساس شادی بخش و بیجان انگیز برسید که شاید سهم کوچکی در پیشرفت و اعتلای بشریت داشته اید.

اما هر پاداشی که زندگی به تلاش هایمان بدهد یا ندهد، هنگامی که به پایان تلاش هایمان نزدیک می شویم، هر کد امان باید حق آن را داشته باشیم که با صدای بلند بگوییم:

من آن چه در توان داشته ام انجام داده ام.

لویی پاستور

سرشناسه : هیئت علمی بنیاد آموزشی - پژوهشی ساما.

درسنامه : نظریه های یادگیری و الگوهای تدریس

مشخصات نشر : تهران - بنیاد آموزشی - پژوهشی ساما ، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری : ۲۷۲ ص

نوبت چاپ : اول

موضوع : گروه علوم انسانی - مدیریت آموزشی

موضوع : منابع آمادگی آزمون دکتری

موضوع : دانشگاه ها و مدارس عالی - ایران.

موضوع : آزمون های دوره های تحصیلات تکمیلی - ایران.

روای ما: جهانی در عمان، ایران ایرانی

نام کتاب: نظریه های یادگیری و الگوهای تدریس

تألیف : هیئت علمی بنیاد آموزشی - پژوهشی ساما (مجری منابع آزمون دکتری).

سال نشر : ۱۳۹۲

تعداد صفحات : ۲۷۲ صفحه

شمارگان : هزار نسخه

نوبت چاپ : اول

www.iransama.org

تلفن پخش: ۰۲۱۲۲۸۵۹۹۶۴-۰۲۱۲۲۸۶۱۱۴۸-۰۲۱۲۲۸۷۶۶۳۸

تلفن پشتیبانی: ۰۹۳۷۵۳۰۸۹۰۰-۰۹۳۷۵۳۰۸۳۹۴-۰۹۱۹۲۰۰۸۳۹۴

کلیه حقوق این اثر متعلق به بنیاد آموزشی - پژوهشی ساما می باشد و هرگونه استفاده از این کتاب (کپی، تکثیر، استفاده در کلاسهای آموزشی و غیره) بدون اجازه بنیاد پیگرد قانونی دارد.

www.iransama.org

تلفن های پشتیبانی و مشاوره رایگان : ۰۲۱۲۲۸۵۹۹۶۴ - ۰۲۱۲۲۸۷۶۶۴۹ - ۰۹۳۷۵۳۰۸۹۰۰ - ۰۹۱۹۲۰۰۸۳۹۴

پیشگفتار:

افزایش روز افزون تعداد داوطلبان آزمون دکتری (Ph.D) تایید کننده این موضوع است که در سالهای اخیر تقاضا برای ادامه تحصیل در دوره های تحصیلات تکمیلی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی به طور چشمگیری افزایش یافته است. چالشی که اغلب داوطلبان با آن روبه رو هستند، تعدد و تنوع منابع آزمون و عدم آگاهی آنان از این منابع است. در این راستا بنیاد آموزشی و پژوهشی ساما با همکاری رتبه های برتر آزمون دکتری و با تکیه بر ده ها سال تجربه آموزش و پژوهش اقدام به ارائه خدمات آموزشی - مکاتبه ای و پژوهشی برای آمادگی کنکور دکتری نموده است.

بسته های درسی مکاتبه ای بنیاد ساما شامل سرفصلهای مصوب وزارت محترم علوم و منابع اصلی آزمون دکتری بوده که می تواند این نیاز داوطلبان را رفع کند. سوالات ادوار گذشته نیز با پاسخ تشریحی و ذکر منبع می تواند بخشی از نیاز داوطلبان را برای آمادگی آزمون دکتری برطرف کند.

فعالیت در زمینه های فرهنگی - آموزشی و انتشاراتی کاری بس دشوار و طاقت فرساست و موفقیت در این عرصه با وجود ناملازمات و کاستی ها، فقط با همدلی و همکاری جمعی و ایمان به کار با عشق و علاقه امکان پذیر خواهد بود. اثری که در پیش رو دارید حاصل تلاش های مستمر اعضای هیئت علمی بنیاد ساما و پشتیبانی بی دریغ اساتید محترم دانشگاه ها است.

شایان ذکر است که در پاسخ به درخواستهای مکرر داوطلبان محترم و برای مطالعه بهتر این بسته درسی بر آن شده ایم کلیه مباحث و خلاصه منابع اصلی آزمون دکتری را در قالب نکات کوتاه و قابل هضم در آوریم.

در اینجا لازم است از اساتید محترم و از دوستانی که در حروف نگاری، صفحه آرایی، طراحی جلد و هماهنگی شبکه نمایندگی در سراسر کشور، به پاس همراهی شان که بهای این همراهی لحظه لحظه عمر عزیزشان است، صمیمانه سپاسگزاری کنیم.

در پایان امیدواریم که با عنایت به خدای متعال بتوانیم خدمات مناسبی را به شما عزیزان ارائه نموده و در راه رسیدن به مدارج بالای علمی یاریگر شما باشیم.

بنیاد ساما

مجموعه منابع آزمون دکتری

خدمات بنیاد آموزشی - پژوهشی ساما مجری منابع آزمون دکتری

- ✓ ارائه سئوالات و پاسخهای تشریحی آزمون دکتری سراسری و آزاد با ذکر منابع طراحی سئوالات.
- ✓ ارائه بسته های آموزشی آمادگی آزمون دکتری (PhD)
- ✓ مشاوره در تدوین مقالات علمی - پژوهشی جهت تسهیل قبولی در فرآیند مصاحبه تخصصی ورودی مقطع دکتری
- ✓ بسته روش های نگارش مقالات علمی - پژوهشی و ISI.
- ✓ بسته مرور سریع (نکته و تست) ویژه آزمون دکتری .
- ✓ بسته موفقیت در مصاحبه آزمون دکتری.
- ✓ بسته فوت و فن های قبولی در آزمون دکتری.

www.iransama.org

همیشه فقط یک تصمیم صحیح برای تحقق رویای شما کافی است.

تلفن های تماس (در وقت اداری) :

۰۲۱۲۲۸۵۹۹۶۴ - ۰۲۱۲۲۸۷۶۶۳۸ - ۰۲۱۲۲۸۷۶۴۴۹

تلفن های پشتیبانی (از ۹ صبح تا ۹ شب):

۰۹۳۷۵۳۰۸۹۰۰ - ۰۹۱۹۲۰۰۸۳۹۴ - ۰۹۳۵۵۸۷۸۱۸۷

www.iransama.org

تلفن های پشتیبانی و مشاوره رایگان : ۰۲۱۲۲۸۵۹۹۶۴ - ۰۲۱۲۲۸۷۶۴۴۹ - ۰۹۳۷۵۳۰۸۹۰۰ - ۰۹۱۹۲۰۰۸۳۹۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول - تدریس و یادگیری
۲	تعریف یادگیری
۲	شرایط یادگیری
۳	ویژگی‌های یادگیری فعال
۴	روش‌های نوین (فعال)
۶	تعریف تدریس
۷	روش‌های تدریس
۱۱	روش‌های جدید تدریس
۱۳	مدل عمومی تدریس
۱۶	نظریه‌های یادگیری و کاربرد آنها در تدریس
۱۶	نظریه ثرندایک (کوشش و خطا)
۱۶	نظریه گشتالت (بینش و بصیرت)
۱۷	نظریه یادگیری اکتشافی
۱۹	فصل دوم - شناخت و تدوین اهداف آموزشی
۲۰	طبقه بندی اهداف آموزشی
۲۱	طبقه بندی بلوم
۲۴	ماهیت مبنای علمی قلمرو تدریس
۲۷	فصل سوم - رویکردهای یاددهی-یادگیری و نظریه‌های یادگیری
۲۸	مراحل طراحی آموزشی
۲۹	ملاک‌های انتخاب رسانه‌ها
۲۹	انتخاب رسانه
۳۱	رویکردهای یاددهی-یادگیری مکاتب رفتارگرایی، شناخت‌گرایی و انسان‌گرایی
۳۲	رویکردهای یاددهی-یادگیری
۳۳	بنیاد فلسفی و پیشینه نظریه‌های یادگیری
۳۴	نظریه‌های یادگیری و آموزشی
۳۵	فصل چهارم - نظریه‌های تداعی‌گرایی
۳۶	نظریه‌های یادگیری مبتنی بر تداعی‌گری
۳۷	نظریه بازتابی
۳۹	نظریه کاهش سائق
۴۰	نظریه شرطی شدن عامل

۴۳	شیوه‌های تغییر رفتار
۴۴	آموزش برنامه ای
۴۵	نظریه یادگیری گشتالت
۴۸	نظریه میدان شناختی
۵۰	نظریه رشد نگر
۵۳	نظریه مفهوم گرایی ابزاری
۵۵	اهداف آموزشی از دیدگاه برونر
۵۶	نظریه آزوبل
۵۸	نظریه شناخت اجتماعی
۶۵	نظریه پردازش آگاهی و یادآوری
۶۹	فصل پنجم- الگوهای تدریس
۷۳	الگوی پیش‌سازمان‌دهنده
۷۴	الگوی فردمداری
۷۴	الگوی مشکل‌گشایی
۷۵	الگوهای جدید تدریس
۷۷	الگوهای منتخب
۸۱	روش فعال یاددهی-یادگیری مبتنی بر IT و ICT
۸۵	مهارت‌های تدریس
۹۱	ارتباط و نقش آن در تدریس
۹۳	ساخت‌گرایی
۹۴	فرا شناخت
۹۴	داربست عقلی
۱۰۰	محیط‌های یادگیری و الگوهای تدریس
۱۰۱	فصل ششم-دریافت مفاهیم
۱۰۲	الگوی دریافت مفهوم
۱۰۳	کاربرد ذخایر ذهنی تدریس
۱۰۵	یادگیری تفکر به شیوه استقرایی
۱۰۹	پژوهش در حوزه الگوهای پردازش اطلاعات
۱۱۳	دریافت مفاهیم
۱۲۳	الگوی نگاره- کلمه استنتاج
۱۲۴	توسعه زبان کودکان
۱۳۱	فصل هفتم- کاوشگر علمی و آموزش کاوشگری
۱۳۲	الگوی کاوشگری علمی
۱۳۸	الگوی کاوشگری به شیوه علوم زیست شناختی
۱۳۹	آموزش کاوشگری

۱۴۵
۱۴۶
۱۴۹
۱۵۲
۱۵۹
۱۶۷
۱۶۷
۱۷۴
۱۷۹
۱۸۰
۱۹۳
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۷
۲۰۹
۲۱۲
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۵
۲۳۳
۲۳۵
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۸
۲۷۱

فصل هشتم - یادسپاری، بدیعه‌پردازی، پیش سازمان‌دهنده، یادگیری گروهی
یاد سپاری
سیستم کلمه - جایگزینی
بدیعه‌پردازی (سینکتیکز)
کاربرد: استفاده از بدیعه‌پردازی در برنامه درسی
یادگیری گروهی
افزایش کارآیی یاوران: آموزش همکاری
کاوشگری
فصل نهم - بررسی ارزش‌ها و تدریس مستقیم
بررسی ارزش‌ها
تدریس غیر مستقیم
فصل دهم - توسعه مفاهیم مثبت از خویشتن
شخص درونی پسران، دختران، مردان و زنان
خودپنداری
یادگیری یادگرفتن از یادگیری تسلط یاب
آموزش مستقیم
فصل یازدهم - یادگیری از شبیه‌سازی‌ها
آموزش مهارت و خویشتن مهارت آموزی
شبیه‌سازها و شبیه‌سازی‌ها
یادگیری سبک‌ها و الگوهای تدریس
فصل دوازدهم - عدالت
ایجاد برنامه‌های درسی
آسان‌سازی دسته‌های یادگیری
کاوش‌ها
ماهیت کاوش در الگوهای تدریس
کاوش در الگوهای یادگیری مبتنی بر همیاری
کاوشگران کاوشگرساز
کاوش‌ها در الگوی انفرادی
آزمون خودسنجی با پاسخ
منابع و مآخذ

فصل اول

تدریس و یادگیری

www.iransama.org

تلفن های پشتیبانی و مشاوره رایگان: ۰۲۱۲۲۸۵۹۹۶۴ - ۰۲۱۲۲۸۷۶۴۴۹ - ۰۹۳۷۵۳۰۸۹۰۰ - ۰۹۱۹۲۰۰۸۳۹۴

تعریف یادگیری

انسان محصول یادگیری است. او در اثر یادگیری فعالیت‌های پیچیده‌ای را انجام می‌دهد. یادگیری در واقع دارای مفهوم بسیار گسترده‌ای است که در قالب‌های دگرگونی، عادت‌شکنی، ایجاد علاقه، نگرش‌های نو، درک ارزش، ذوق و سلیقه و پیش‌داوری یا حب و بغض پدیدار می‌شود.

نظر هیلگارد و مارکویز: یادگیری یعنی ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه یادگیرنده، مشروط بر آن که این تغییر بر اثر اخذ تجربه رخ دهد. اگر هدف از تدریس را یادگیری فراگیران بدانیم، با توجه به دیدگاه جان دیوئی هدف و شیوه و روش‌های رسیدن به هدف را نمی‌توان از هم جدا کرد، شیوه و هدف به‌صورت واحد در می‌آیند. در این حالت می‌توان کنش‌های یاددهی - یادگیری را یک فعل واحد دانست.

- یادگیری، فرایندی است که طی آن فرد به بازنمایی‌های ذهنی خود بهبود می‌بخشد.
- یادگیری، فرایند ایجاد تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار یا توان رفتاری که حاصل تجربه است.
- یادگیری فعال، یادگیری که با حداقل دخالت عوامل خارجی صورت گیرد. عواملی مثل کتاب، معلم و ... عوامل تسهیل-کننده یادگیری می‌باشند.
- به اعتقاد **بوگلسکی**^۱ یادگیری عبارت از ایجاد مدارهای عصبی نسبتاً ثابت در سلسله اعصاب است که فعالیت آنها موجب برانگیختگی و دگرگونی‌های رفتاری می‌شود.
- در یادگیری فعال، کنترل یادگیری در دست یادگیرنده است.
- اگر تجارب یادگیری و تعامل یادگیرندگان با این تجارب سبب رسیدن به سطوح بالای تفکر باشد یادگیری به شکل فعال در می‌آید.
- یادگیری به‌طور کلی فعالیتی دگرگون‌ساز است که افراد را برای مقابله با رویدادها و سازش با محیط آماده می‌سازد و در موقعیت‌های مختلف و در اکثر سطوح زندگی حیوانی، از بازتاب‌های شرطی جانوران پست تا فرایندهای پیچیده شناختی افراد آدمی رخ می‌دهد.

خصوصیات مهم تعریف یادگیری (هیلگارد و مارکویز)

۱- کاربرد تغییر نسبتاً پایدار

۲- کاربرد رفتار بالقوه

۳- کاربرد تجربه

شرایط یادگیری

تا یادگیرنده شخصاً آمادگی لازم را نداشته باشد نمی‌تواند چیزی بیاموزد. درواقع شرایط لازم یا آمادگی شاگرد برای یادگیری یکی از بنیادی‌ترین پایه‌های یک آموزش و پرورش پویا و پیشرو است. زیرا اکثر روان‌شناسان آمادگی را کیفیتی می‌دانند که لازمه آن رشد مطلوب بدنی و روانی یادگیرنده است. این شرایط به‌ترتیب اهمیت بدین قرارند:

^۱ bugelski

- ۱- داشتن هدف: آگاهی یادگیرنده از اهداف یادگیری باعث برانگیختن وی برای یادگیری می‌شود. اهداف یادگیری برحسب زمان وصول به سه نوع تقسیم می‌شوند: اهداف کوتاه مدت، اهداف میان مدت، اهداف بلند مدت.
 - ۲- رشد طبیعی: رشد بدنی و روانی که بر اثر وراثت و به مرور زمان پدید می‌آید، بر روی یادگیری مؤثر است. رشد، زمینه‌ساز یادگیری است.
 - ۳- هوش: هوش با یادگیری رابطه دارد. هوش، تحت تأثیر عوامل محیط و عوامل وراثتی تغییر می‌یابد.
 - ۴- حافظه: با توجه به نقش حافظه در بازیافت مطالب، این عامل بر فرآیند یادگیری تأثیر می‌گذارد.
 - ۵- توجه: میزان یادگیری و حفظ مطالب به درجه شدت توجه وابسته است. هر چه توجه بیشتر باشد، احتمال یادگیری و بازیافت آن بیشتر است.
 - ۶- پاداش و تقویت: براساس برخی نظریه‌های یادگیری، شرط ضروری یادگیری، وجود تقویت یا پاداش است.
 - ۷- تنبیه: در صورتی که به دنبال رفتار (نامطلوب) تنبیه اعمال شود، رفتار کاهش می‌یابد و (در اثر تداوم تنبیه) از بین می‌رود.
 - ۸- اضطراب: اضطراب، از طریق تحریک فرد برای یادگیری، بر یادگیری تأثیر می‌گذارد. اضطراب بیش از حد، موجب اختلال در فرآیند یادگیری می‌شود.
 - ۹- تمرین و پرآموزی: تمرین از طریق تکرار آموخته‌ها، باعث پایداری بیشتر یادگیری می‌شود.
- یادگیری وب محور: فراگیر - محور (یادگیرنده محور) و تجارب یادگیری چند بصری صورت می‌گیرد.

ویژگی‌های یادگیری فعال

- ۱- یادگیرندگان به طور فعال در فرایند یادگیری مشارکت دارند.
- ۲- فرایند یادگیری از علائق، خواسته‌ها و ادراکات یادگیرندگان آغاز می‌شود.
- ۳- محیط یادگیری به نحوی سازمان یابد که در آن یادگیری فراگیر-محور جریان داشته باشد.
- ۴- تجارب یادگیری باید به نحوی سازمان یابد که یادگیرنده را در روشن‌سازی و بیان نیازهایش کمک می‌کند.
- ۵- هر کسی بتواند براساس تجارب و اطلاعات خود در یادگیری نقش مهمی را ایفا کند.
- ۶- معلم به همان اندازه از شاگردان یاد بگیرد که هر شاگرد از وی و سایر یادگیرندگان یاد بگیرد.
- ۷- استقلال یادگیرنده، مهم‌ترین رکن در یادگیری می‌باشد.
- ۸- مفیدترین و متداول‌ترین ابزار بررسی میزان پیشرفت یادگیرنده "ارزشیابی از خود" باشد.
- ۹- مسئولیت و کنترل یادگیری بین یادگیرنده و عوامل خارجی (معلم، کتاب درسی و...) تقسیم شود.
- ۱۰- نقش آموزش‌دهنده (معلم) یا هر عامل خارجی فقط تسهیل‌کننده باشد.

۱۱- فرایند یادگیری مبدل به فرایند رشد و تکامل یادگیرنده گردد.

محورهای یادگیری

- یادگیری برای دانستن
- یادگیری برای انجام دادن
- یادگیری برای همزیستن

روش های سنتی

- ۱) معلم محوری (تأکید بر اهداف درسی)
- ۲) آموزش به روش سخنرانی
- ۳) انتقال دانش بدون ارتباط با مسائل روزمره زندگی
- ۴) توزیع و انتقال دانش یکسان و بدون توجه به تفاوت های فردی به کلیه دانش آموزان
- ۵) ثابت و تغییر ناپذیر بودن
- ۶) ارائه قطعات کوچک آموزش به صورت موضوعات مجزاء
- ۷) کتاب های درسی نقطه تمرکز آموزش
- ۸) تأکید بر کارهای فردی، ایجاد روحیه رقابت جویی، حس برتری جویی در دانش آموزان
- ۹) معلم به عنوان توزیع کننده دانش
- ۱۰) گروه بندی متجانس دانش آموزان براساس قابلیت ها

روش های نوین (فعال)

- ۱) دانش آموز محوری (تأکید بر کشفیات دانش آموز)
 - ۲) آموزش به روش اکتشافی
 - ۳) تولید و ساخت دانش جدید براساس نیازها، علائق و در ارتباط با مسائل واقعی زندگی
 - ۴) در نظر گرفتن قضاوت های فردی در ارائه مطالب درسی
 - ۵) انعطاف پذیر و پویا بودن
 - ۶) ارائه قطعات گسترده و وسیع از آموزش مبتنی بر فعالیت های اصیل و فعالیت های بین رشته ای
 - ۷) کتاب های درسی به عنوان چارچوب و مرجع معلم
 - ۸) ایجاد تعامل در آموزش، تأکید بر کار گروهی، تشویق روحیه همکاری و تعاون
 - ۹) معلم به عنوان تسهیل کننده آموزش
 - ۱۰) گروه بندی دانش آموزان در گروه های غیرمتجانس
- استراتژی های یادگیری نوین تأکید بر یادگیری فعال دارند که شامل انواع زیر می باشد:
- تفکر انتقادی،
 - حل مسأله،

— فعال بودن،

— یادگیری فراتر از کتاب‌های درسی.

یادگیری فعال شامل استفاده از روش‌های تدریس فعال بحث‌های کلاسی- طوفان مغزی است.

بارکر به عوامل اصلی و مؤثر در آموزش و طراحی آموزش اشاره می‌کند:

۱- تلفیق نظریه‌های یادگیری: زیرا افراد با ابزار، روش‌ها و راهبردهای مختلف فرا می‌گیرند.

۲- رویکرد آموزشی تلفیقی: زیرا برنامه آموزشی می‌تواند برای ارائه اطلاعات، آموزش خصوصی، آموزش جبرانی، ارائه فرصت تفکر، تجربه یا مشاوره باشد.

۳- تلفیق نقش رسانه‌ها: زیرا رسانه می‌تواند نقش معلم خصوصی، مربی، راهنما، کمک، کتاب، جعبه ابزار، آزمون کننده، شبیه‌ساز، منبع اطلاعاتی را بازی کند.

۴- عوامل محیطی، شرایط فیزیکی، یادگیری؛

* روش فعال در تدریس و یادگیری فرایندی دوسویه میان یادگیرنده و تجارب یادگیرنده تلقی می‌شود.

* در این فرایند به چگونگی یادگیری، پرورش تفکر، استفاده از فعالیت‌های طبیعی توجه می‌شود.

رویکرد اکتشافی: یادگیری اکتشافی آن نوع یادگیری است که در آن موضوع درسی به شکل نهائی به یادگیرنده ارائه نمی‌گردد، بلکه مستلزم سازماندهی مطالب توسط خود یادگیرنده است. این سازماندهی زمانی صورت می‌گیرد که فرد بتواند ارتباط میان اجزاء را درک و کشف و تفاوت‌ها و تشابهات را درک و به ساخت شناختی برسد. فرآیند اکتشاف را یادگیری "به‌وسیله خود" تعریف کرده‌اند.

— برونز: اکتشاف را نوعی تفکر می‌داند.

— یادگیرنده: فعالیت اصلی یادگیری به‌عهده اوست.

مهم چگونگی یادگیری است نه آنچه یادگرفته می‌شود.

اهداف رویکرد اکتشافی

۱- پرورش تفکر منطقی.

۲- یادگیری به‌صورت لذت‌بخش و الهام‌دهنده درمی‌آید.

روش اکتشافی روش فرایندمحور و چگونگی یادگیری مهم است. در این روش مهم نیست که چه چیزی یادگرفته می‌شود بلکه مهم یادگیری شیوه یادگیری است. اطلاعات قبلی یا دانش پیش‌نیاز در این روش مورد تأکید است.

رویکرد اکتشافی سبب افزایش انگیزه‌های زیر می‌شود:

— انگیزه یادگیری مستقل،

— انگیزه کنجکاوی و میل به تحقیق برای رفع ابهام،

— انگیزه برای توانمندشدن،

— ایجاد نگرش انتقادی،

— ایجاد نگرش مثبت نسبت به موضوع درسی.

✓ روش حل مسأله نه روش آموزش بلکه باید روش زندگی باشد:

— بین رویکرد پژوهش و اکتشاف شباهت زیادی وجود دارد.

— روش اکتشافی ← ساخت درونی برای ایجاد انگیزش.

— روش پژوهش ← ساخت ذهنی که هدف حرکت گام به گام از فرضیه... به استنتاج و تعمیم است.

تعریف تدریس

اسمیت: "تلاش‌هایی که برای تعریف تدریس صورت گرفته به‌جای تمرکز بر ارائه تعاریف روشن و صریح از تدریس بر کاوش ابعاد مختلف این مفهوم تمرکز داشته است."

لوئیس و میل معتقدند؛ تدریس یک کنش انسانی است که برای فرد دیگری انجام می‌شود (در مورد خودآموزی از طریق مواد برنامه‌ریزی شده، کتاب یا فیلم می‌توان صحبت کرد ولی نمی‌توان خودتدریسی را عنوان کرد).

تدریس (یاددهی) برخط

تدریس برخط زمانی صورت می‌گیرد که یادگیرنده برخط (حضوری یا غیرحضوری) با بقیه شرکت‌کنندگان در تقابل است. این تدریس معرف تدریس مبتنی بر متن، در قالب عرضه چندرسانه‌ای از طریق نظام توزیع وب-محور می‌باشد.

نظریه گیج (تدریس): "تدریس عبارت از هر فعالیتی است که از جانب یک فرد به‌منظور تسهیل یادگیری فرد دیگری انجام می‌پذیرد."

ارتباط بین یادگیری و تدریس

با وجود تفاوت‌های موجود بین یادگیری و تدریس، می‌توان گفت که این دو، فرایندهایی نامرتبب می‌باشند. در حقیقت، هر دو به‌هم وابسته هستند، به‌طوری که یادگیری هدف و تدریس وسیله رسیدن به این هدف است. با وجود این وابستگی، یادگیری و تدریس دو فرایند مستقل به‌شمار می‌روند.

چگونگی انتخاب روش تدریس مناسب توسط معلم

انتخاب روش تدریس، امری علمی است که بر اصول معینی استوار می‌باشد. روش تدریس بایستی امکان دستیابی به هدف مطلوب را تضمین کند و این امر به نوبه خود در صورتی ممکن خواهد بود که روش تدریس پس از کسب تجربه انتخاب شده باشد. همچنین روش تدریس را نمی‌توان از یادگیری و ماده درسی جدا کرد، چرا که موفقیت هر نوع روش تدریس بستگی تام به ارتباط آن با ماده درسی دارد.

روش‌های تدریس

روش سخنرانی

این روش رایج‌ترین شیوه تدریس به‌شمار می‌رود که در آن معلم به‌طور شفاهی به بیان مفاهیم و مطالب و توضیح و تشریح قسمت‌های مختلف درس اقدام کرده و دانش‌آموز نقش گیرنده پیام را ایفا می‌کند.

روش بازگویی

در این روش، معلم دانش‌آموز را در آموختن قسمتی از محتوای کتاب چون تعاریف، فرمول‌ها، اشعار، قواعد و اصطلاحات و ارائه آن در جلسه بعد یا هفته دیگر، تشویق و ترغیب می‌نماید.

محاسن: تشخیص نقاط ضعف و قوت دانش‌آموز، تقویت بیان او، استفاده مناسب از آزادی، رعایت آداب گفتگو و انتقادپذیری.

معایب: تأکید بر حافظه دانش‌آموز، نقش بازخواست‌کنندگی معلم، انحصاری‌شدن کلاس درس برای گروهی خاص و منحرف‌شدن جریان تدریس از مسیر اصلی خود می‌باشد.

روش پرسش و پاسخ

در این روش معلم دانش‌آموز را از طریق پرسش به اندیشه درخصوص مفهومی تازه یا بیان مطلبی خاص، ترغیب می‌کند تا با کوشش‌های ذهنی از معلوم به مجهول برسد.

محاسن: پیدایش اعتماد به نفس در دانش‌آموز، ایجاد علاقه، گسترش تفکر خلاق، متنوع‌شدن جریان آموزش و تشویق شدن دانش‌آموز به شرکت در یادگیری و فعالیت‌های آن.

معایب: قابل اجرا نبودن در کلاس‌های پر جمعیت، نیاز به وقت زیاد و پراکنده شدن مطالب.

روش پروژه

در این روش دانش‌آموز به انتخاب موضوعی جهت پژوهش که بر الهامات، ذوق و علایق او حاکی است، می‌پردازد. پروژه ممکن است فردی یا گروهی باشد.

محاسن: برقراری حسن رابطه معلم و دانش‌آموز، تأثیر مثبت در جلب علاقه دانش‌آموز، کسب مهارت در انجام تحقیق، یادگیری عمیق و پایدار، جنبه مثبت پیدا کردن انضباط، آزادی عمل دانش‌آموز و جبران خستگی و یکنواختی برنامه رسمی کلاس.

معایب: شامل صرف وقت زیاد و برهم زدن تقسیمات منطقی و رسمی مباحث درسی می‌باشد.

روش نمایشی

در این روش معلم برای فهماندن مطلبی به دانش‌آموزان از وسایل و اشیای گوناگون بهره می‌جوید. در روش نمایش به-علاوه بر وسایل ساده، از رسانه‌هایی مانند اسلاید، تلویزیون، چارت، فیلم، فیلم استریپ و دیگر وسایل آموزشی می‌توان استفاده کرد.

محاسن: جلب توجه و علاقه دانش‌آموزان و آشنا ساختن آنان با مسائل زندگی.

معایب: فعال نبودن دانش‌آموزان در جریان تدریس و عدم فهم مطالب در صورت کافی نبودن توضیحات معلم.

روش آزمایشی

در این روش دانش‌آموزان با استفاده از وسایل و مواد خاص درباره مفهومی ویژه عملاً به کسب تجربه می‌پردازند. چنین روشی به‌طور انفرادی یا گروهی قابل اجرا بوده و معلم در فراهم ساختن وسایل و مقدمات آزمایش، نقش راهنما را ایفا می‌کند.

محاسن: فهم بهتر مطالب و نگهداری بیشتر آنها در ذهن، علاقه‌مند شدن دانش‌آموزان به فعالیت‌های مدرسه، پرورش دقت و تمرکز حواس.

معایب: عدم امکان استفاده در کلیه دروس، عدم قابلیت اجرا در کلاس‌های پرجمعیت، نیاز به صرف وقت فراوان و احتمالاً هزینه‌های وسایل مورد نیاز.

روش گردش علمی

این روش به دانش‌آموزان فرصت می‌دهد که از طریق مشاهده اشیا، پدیده‌ها و امور مختلف، تجربه علمی کسب کنند و قادر شوند مطالب و مفاهیمی را که در کلاس درس مورد بحث قرار می‌گیرد، بهتر درک نمایند.

روش مبتنی بر بحث

در این روش، معلم آغازکننده و محرک بحث بوده و هنر وی باید در این باشد که مسأله را به‌نحوی بیان نماید که دانش‌آموزان به شرکت در بحث ترغیب گردند. به‌علاوه، باید سعی کند که این فعالیت مهم آموزشی در انحصار عده معدودی از دانش‌آموزان قرار نگیرد.

محاسن: پرورش قدرت بیان، ایجاد توانایی در اظهارنظر، نظم‌یابی اندیشه، تجمع نظرها، دیدگاه‌ها و انتقاد دیگران، تشویق دانش‌آموزان گوشه‌گیر و خجول به اظهارنظر در حکم و آموختن آداب گفتگو و محاوره.

معایب: مواردی چون عدم شرکت برخی از دانش‌آموزان در بحث و منحصر شدن آن به گروهی خاص، عدم قابلیت اجرا در کلاس‌های پرجمعیت و نیاز به صرف وقت فراوان.

مراحل واحد کار

مقدمه

هدف

فعالیت‌های اساسی

(الف) بازدید و مشاهده

(ب) بحث و گفتگو

(ج) بررسی نکات اجتماعی و اخلاقی

(د) بررسی نکات بهداشتی و ایمنی

(ه) زبان آموزی

(و) آموزش مفاهیم علوم و ریاضی

فعالیت‌های جنبی

(الف) بازی

(ب) کاردستی و نقاشی

ج) شعر و سرود

د) کتاب، قصه و داستان

فعالیت‌های اساسی

مقدمه و اهداف: مقدمه و همچنین اهداف، مطالبی هستند که توسط دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت صرفاً برای آگاهی و افزایش اطلاعات مربی در مراحل اولیه هر واحد کار ارائه می‌گردند.
بازدید و مشاهده: در این مرحله مربی موقعیتی فراهم می‌آورد که کودکان موضوع واحد کار را (مثلاً اگر پرندگان باشد) از نزدیک ببینند.

نکات اجتماعی و اخلاقی: در این مرحله مربی سعی می‌کند در خلال بحث‌های خود و فعالیت‌های کودکان توجه آنان را به نکات خاصی معطوف دارد که رعایت آنها ارزش‌های اجتماعی را در کودکان رشد می‌دهد.

نکات بهداشتی و ایمنی: در این مرحله مربی، اگر جناح واحد کار مربوط به پرندگان باشد، با بیان مطالبی مبنی بر اینکه پرندگان خود را تمییز نگه می‌دارند، رعایت نظافت و بهداشت را برای کودکان گوشزد می‌کند.

زبان آموزی: در این مرحله مربی در اجرای واحد کار، کلمات فراوانی را به کودکان آموخته و آنان را کمک می‌کند تا با آگاهی از مفاهیم، نحوه یادگیری آنها را نیز بیاموزند. به علاوه، در این مرحله مربی سعی می‌کند که هر چه بیشتر خزانه لغات کودکان افزایش یابد.

مفاهیم علوم و ریاضی: در این مرحله مربی با تهیه تصاویری از مفاهیم مختلف علوم و ریاضی، که در ارتباط با واحد کار می‌باشند، سعی می‌کند که مفاهیم مختلف علوم ریاضی را برای کودکان مطلع سازد.

فعالیت‌های جنبی

بازی‌ها: کودک در سال‌های اولیه رشد خود با بازی زندگی می‌کند و به این علت کلیه رفتارها و روابطش با دیگران از این راه شکل می‌گیرد. از طریق بازی بخشی از مفاهیم آموزشی به‌طور غیرمستقیم به کودک آموخته می‌شود. البته بازی‌ها باید متناسب با فضای آموزشی و در ارتباط با واحد کار باشند.

کاردستی و نقاشی: کاردستی از جمله فعالیت‌هایی است که به کودک کمک می‌کند تا به‌طور فعال در فعالیت‌های آموزشی شرکت و به مفهوم سازندگی خلاقیت پی ببرد.

ویژگی‌های واحد کار

- گستردگی اهداف و تنوع مفاهیم.
- قراردادن یادگیری کودکان براساس علاقه و میزان توان آنان.
- عدم وجود محدودیت برای پیشرفت کودک.
- برخورداری کودک از آزادی به‌هنگام انجام فعالیت‌ها.
- قراردادن سرگرمی و بازی در آموزش و در نتیجه ایجاد و حفظ نشاط کودکان.
- برخورداری از انعطاف لازم به سبب رعایت رغبت‌های فرد.
- شرکت‌دادن فعال کودک در واحد کار و عدم ایجاد حالت شنوندگی.
- بهره‌گیری و برداشت کودک از موضوع‌های واحد کار براساس توانایی خود.
- ایجاد هماهنگی بین دانسته‌های کودک و به‌کار بستن آنها.

- سهیم دانستن کودک در آموزش و انجام کار معینی در هر واحد کار.
- مبتنی بودن فعالیت‌ها بر تجربیات خود کودک.
- نزدیکی فعالیت‌های کودک به فعالیت‌های روزانه و محیط کار و زندگی.
- در مرکز قراردادن کودک در جریانات اجرای واحد کار و عدم تحمیل چیزی به او در این زمینه.
- ارزشیابی لازم آموخته‌های کودک به‌طور غیرمستقیم.

اصول و انتخاب روش تدریس

- اصل رشد و آمادگی،
- اصل رغبت،
- اصل فعالیت،
- اصل راهنمایی،
- اصل موفقیت،
- اصل استفاده از خواص مختلف،
- اصل دانستن معلومات لازم و کافی،
- اصل تفاوت‌های فردی.

روش‌های جدید تدریس

روش دالتون

روش دالتون که براساس فلسفه (اصالت کودک) پایه‌گذاری شده، فعالیت‌های مدرسه را با احتیاجات بدنی، عقلی، اجتماعی و عاطفی فراگیر هماهنگ و سازگار می‌کند.

اصول روش دالتون

- ۱- تشریح مساعی دانش‌آموزان با معلم به‌منظور ایجاد عادت و تحقیق فردی و شخصی و همچنین استقلال در اندیشه،
- ۲- کاهش قابل ذکر استفاده از روش‌های تلقینی یا گفتاری،
- ۳- تبدیل کلاس درس به آزمایشگاه به‌منظور کمک به دانش‌آموزان که شخصاً به تجربه و خودآموزی روی آورند.
- ۴- اندیشه درباره حقایق بیش از اندیشه در مورد ظواهر.
- ۵- ایجاد ارتباط و پیوستگی بین افکار و تجارب به‌منظور سهولت در یادآوری آنها.
- ۶- آزادگذاشتن دانش‌آموزان به‌منظور دستیابی به نتایج مطلوب به‌صورت فردی و شخصی و عدم دخالت در امور جز به هنگام ضرورت.
- ۷- ایجاد عادت به مطالعه تحلیلی در کودکان.

۸- رعایت کامل تفاوت فردی به این منظور که هر دانش‌آموز متناسب با میزان سطح علمی و عقلی خود با گروه مناسبی فعالیت و همکاری می‌کند.

فواید روش دالتون

۱- فعالیت دانش‌آموز به صورت شخصی

۲- مطالعه منظم و نحوه یادداشت‌برداری علمی

۳- تحقیق و پژوهش

۴- تشویق و ترغیب

۵- تقویت میل اجتماعی

۶- مسئولیت‌پذیری

محدودیت‌های روش دالتون

۱- کودک را خسته می‌سازد.

۲- تنها معلم بسیار قوی و تربیت شده قادر است آن را به‌نحو مطلوب در کلاس خود به‌کار بندد.

۳- گاه دانش‌آموزان را به رقابت غیرسازنده برمی‌انگیزد.

روش مونته سوری

به عقیده این مربی، هدف تعلیم و تربیت، پرورش شخصیت دانش‌آموزان بوده و بایستی به آنان فرصت داده شود که خود معلم خویش باشند و تا حد امکان باید از تدریس مستقیم به آنان خودداری نمود. دانش‌آموزان در این روش یاد می‌گیرند که چگونه شخصاً و بدون نیاز به دیگران به فعالیت و کوشش بپردازند و چگونه انتقاد از خود را یاد بگیرند.

اصول روش مونته سوری

۱- در این روش، کلاس درس وجود ندارد.

۲- دانش‌آموزان در فعالیت‌های خود استقلال دارند.

۳- جدول ساعات روزانه هفتگی وجود ندارد.

۴- تنها انگیزه دانش‌آموز به فعالیت، احساس موفقیت است.

۵- هر کودک به فعالیت و کاری که علاقه‌مند است سرگرم است.

۶- قفسه کوچک کتاب محیط آموزشی قابل حمل و نقل می‌باشد.

۷- در این روش اسباب‌بازی‌های آموزشی خاصی به‌کار گرفته می‌شود.

فواید روش مونته سوری

- ۱ - شخصاً نوع فعالیت دلخواه خود را انتخاب کنند.
- ۲ - ابتکار از خود نشان دهند.
- ۳ - برای خود احترام قائل شوند.
- ۴ - به خود اعتماد پیدا کنند.
- ۵ - عادت به کار و احترام به آن را در خود پرورش دهند.

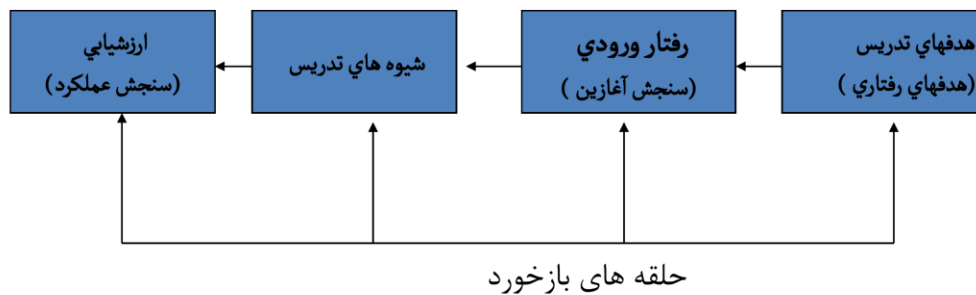
روش دکرولی

دکرولی روش خویش را براساس اصول نوین آموزشی در کالجها یا دانشگاهها به ۱۵ الی ۳۰ قسمت تقسیم کرده و هر دانشجو به مطالعه بخشی از آن پرداخته و سپس آن را امتحان می‌داد. در صورت موفقیت در امتحان، بخش بعدی را شروع می‌کرد.

اساس کار

- پیشرفت براساس توان فردی،
- یادگیری در حد تسلط،
- تدریس خصوصی،
- راهنمای مطالعه.

مدل عمومی تدریس

مراحل اصلی مدل عمومی تدریس

مراحل اصلی مدل عمومی تدریس

مرحله اول؛ اهداف تدریس (اهداف رفتاری): در این مرحله معلم ابتدا به تعیین اهداف تدریس اقدام کرده و سپس برای انتظاراتی که در پایان درس از دانش‌آموز دارد، اهداف تدریس را به صورتی عینی و قابل اندازه‌گیری، یعنی برحسب رفتار یادگیرنده مشخص می‌سازد که به آنها **اهداف رفتاری** می‌گویند.

مرحله دوم؛ رفتار ورودی (سنجش آغازین): طبق این مدل، بعد از تعیین اهداف رفتاری و پیش از آغاز درس، معلم باید به تعیین رفتارهای ورودی مورد نیاز برای یادگیری آن اهداف اقدام کند و از طریق سنجش آغازین، معین سازد که آیا دانش‌آموز دارای توانایی لازم برای آموختن هست یا نه.

مرحله سوم؛ شیوه‌های تدریس: در این مرحله، معلم برای آموزش اهداف مختلف آموزشی به دانش‌آموزان بایستی روش‌های مناسب آنها را مورد استفاده قرار دهد.

مرحله چهارم؛ ارزشیابی (سنجش عملکرد): مرحله نهایی این مدل به سنجش عملکرد و ارزشیابی میزان یادگیری دانش‌آموز اختصاص دارد.

ویژگی ارزشیابی

معلم از اشکالات موجود در اهداف، محتوا، وسائل آموزشی و شیوه‌های تدریس خود آگاه و از نحوه موفقیت و عدم موفقیت دانش‌آموزان و همچنین میزان آمادگی آنان برای انجام فعالیت‌های بعدی باخبر می‌شود. معلم از محاسن و معایب تدریس خود مطلع و شایستگی ابزارهایی را که در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مورد استفاده قرار داده را درمی‌یابد.

انواع ارزشیابی

- ۱- **ارزشیابی تکوینی:** این نوع ارزشیابی در زمانی که هنوز یادگیری در حال شکل گرفتن است، اجرا می‌گردد.
- ۲- **ارزشیابی پایانی:** ارزشیابی‌هایی که امروزه در مدارس ما اعمال می‌شوند اغلب در زمره این نوع ارزشیابی قرار دارند.
- ۳- **ارزشیابی تشخیصی:** کلیه فعالیت‌های آموزشی و پرورشی با هدف ایجاد تغییرات مطلوب در دانش‌آموزان صورت می‌پذیرد و برای ایجاد هر نوع تغییر باید به آمادگی قبلی آنان توجه داشت.

اهداف ارزشیابی تشخیصی

- ۱ - قراردادن دانش‌آموزان در موقعیتی که قادر گردند یادگیری مطالب تازه را شروع کنند.
- ۲ - کشف دلایل مشکلات آنان در دستیابی به اهداف آموزشی.

اهداف ارزشیابی

ارزشیابی می‌بایستی از میزان فعالیت‌های دانش‌آموزان در طول یادگیری و همچنین از حدود آموخته‌ها، پیشرفت و عقب‌ماندگی آنان اطلاعات موقتی به‌دست دهد و نیز قادر به شناخت موارد زیر باشد:

- ۱ - قدرت و ضعف روش تدریس معلم،
- ۲ - ارزشمندبودن اهداف آموزشی،
- ۳ - اعتبار محتوا،
- ۴- وسیله پیش‌بینی موفقیت تحصیلی.

اهداف ارزشیابی به‌طور کلی

- ۱- شناخت توانایی و زمینه‌های علمی دانش‌آموزان و کمک به تصمیم‌گیری برای انجام‌دادن فعالیت‌های بعدی آموزشی،
- ۲- شناساندن اهداف آموزشی در فرایند تدریس،
- ۳ - بهبود و اصلاح فعالیت‌های آموزشی،

- ۴ - شناخت نارسایی‌های آموزشی دانش‌آموزان و ترمیم آنها،
- ۵ - ایجاد رغبت و کسب عادات صحیح آموزشی در دانش‌آموزان،
- ۶ - سنجش میزان توانایی دانش‌آموزان برای ارتقاء آنان از یک مرحله به مرحله دیگر.

روش‌های ارزشیابی

بسیاری از ارزش‌گذاری‌های معلمان در مدارس بایستی براساس مشاهده فعالیت‌های دانش‌آموزان که در مدرسه انجام می‌دهند صورت پذیرد و نه این که صرفاً بر نمرات امتحانی آنان استوار باشد.

چهار روش ارزشیابی

- ارزشیابی از طریق مشاهده،
- ارزشیابی از طریق انجام دادن کار،
- ارزشیابی از طریق آزمون شفاهی،
- ارزشیابی از طریق آزمون‌های کتبی.

آزمون‌ها از نظر ساخت

- آزمون‌های میزان‌شده.
- آزمون‌های معلم‌ساخته.

آزمون‌های معلم ساخته

آزمون وسیله‌ای برای بررسی مشاهدات منظم معلم از رفتار دانش‌آموز به حساب می‌آید. آزمون‌هایی که به صورت کتبی تهیه می‌شوند، آزمون کتبی نام دارند. آزمون مشتمل بر مجموعه‌ای از پرسش‌هایی است که دانش‌آموزان باید به صورت کتبی به آنها پاسخ دهند تا معلم قادر گردد با بررسی آنها ایشان را دقیق‌تر شناسایی کند.

ژرندایک و هیگن: آزمون‌های معلم ساخته بسیار مورد استفاده بوده و در ارزشیابی پیشرفت و موفقیت دانش‌آموزان نقش بسزایی را ایفا می‌کنند.

نقش آزمون‌های معلم ساخته

یکی از جنبه‌های مهم کار معلم ارزشیابی پیشرفت دانش‌آموز می‌باشد. هرگاه اجرای آزمون‌هایی که معلم ساخته است به نحو صحیح انجام نگردد و یا استفاده از آنها جنبه تنبیهی داشته باشد موجب دلسردی دانش‌آموزان شده و در نتیجه یادگیری آنان به درستی راهنمایی نمی‌گردد.

مراحل طرح‌ریزی آزمون معلم ساخته

- ۱ - تعریف اهداف مورد ارزشیابی
 - ۲ - تهیه آزمون، مشخص کردن محتوای آن
- آزمون انشایی (تشریحی)

این نوع آزمون‌ها که در آن سؤالات به صورت تشریحی یا انشایی به دانش‌آموزان داده می‌شود، از رایج‌ترین نوع آزمون‌های معلم ساخته به شمار می‌روند. این نوع پرسش‌ها، برخلاف بسیاری از انواع پرسش‌های عینی که بر بازشناسی تأکید دارند،

برای اندازه‌گیری سطوح بالای اهداف آموزشی در حیطه شناختی مانند قضاوت و ارزشیابی، ترکیب و تجزیه و تحلیل، بسیار مناسب می‌باشند.

محدودیت‌های آزمون‌های تشریحی

- ۱ - وقت‌گیر بودن آن به هنگام تصحیح یا نمره‌گذاری به سبب تعداد زیاد دانش‌آموزان،
- ۲ - امکان دخالت نظر مصحح در قضاوت و در نتیجه کاسته‌شدن از دقت و عینیت نمرات،
- ۳ - ضعف قدرت دانش،
- ۴ - امکان کم‌سنجش عواملی چون آمادگی ذهنی و سرعت انتقال دانش‌آموز.

نظریه‌های یادگیری و کاربرد آنها در تدریس

چرا لازم است معلم از نظریه‌های مختلف یادگیری مطلع باشد؟
یکی از مهم‌ترین و قدیمی‌ترین شاخه‌های تخصصی علم روان‌شناسی، روان‌شناسی یادگیری است.

نظریه ثرندایک (کوشش و خطا)

یکی از نظریه‌پردازان مشهور نظریه شرطی، ادوارد ثرندایک است که یادگیری را نتیجه برقراری ارتباط عصبی می‌داند و معتقد بود مشخص‌ترین یادگیری‌ها در انسان، یادگیری از راه کوشش و خطا می‌باشد.

- ثرندایک یادگیری انسان و شرایط مؤثر یادگیری را تابع سه قانون می‌داند:

۱- آمادگی

۲- اثر

۳- تکرار یا تمرین

الف) یادگیری بهتر، زمانی صورت می‌پذیرد که دانش‌آموز در جنبه‌های مختلف رشد از آمادگی لازم و کافی برخوردار بوده و میل به یادگیری در او ایجاد شده باشد (آمادگی).

ب) یادگیری بهتر، زمانی انجام شدنی است که دانش‌آموز در انجام فعالیت‌های خود احساس رضایت، لذت، ارزشمندی و مفید بودن را به‌دست آورد (اثر).

ج) یادگیری بهتر، زمانی رخ می‌دهد که معلم در کلاس از مثال‌های گوناگون و متعدد بهره گرفته و دانش‌آموزان تمرین‌های متنوع و هدف‌داری را انجام دهند (تکرار یا تمرین).

نظریه گشتالت (بینش و بصیرت)

قوانین نظریه گشتالت

- قانون مربوط به طرح یا کل
- قانون مشابهت
- قانون مجاورت
- قانون خاتمه

مهارت معلم در نظریه بینش و بصیرت

۱. در حل مسائل خود به خلاقیت روی آورند.
۲. راه حل‌های کشف شده را به موارد مشابه تعمیم دهند.
۳. در انجام فعالیت‌های آموزشی احساس رضامندی کنند.
۴. محیط زندگی خود را بهتر و کامل‌تر درک کنند.
۵. نیروی ادراکشان در ایجاد ارتباط بین اجزاء و عناصر مختلف مسائل روزمره تقویت گردد.

نظریه یادگیری اکتشافی

یادگیری اکتشافی نوعی از یادگیری است که در آن موضوع مورد فراگیری نباید به صورت نهایی آن به دانش‌آموزان ارائه گردد بلکه آنان بایستی از طریق تفکر، اندیشه و کوشش به سوی آن هدایت شوند.

برونر: برونر خاطر نشان می‌سازد که دانش‌آموزان را نباید مطلقاً در برابر دانسته‌ها و معلومات قرار داد. برعکس، باید آنان را تا می‌توان با مسأله روبه‌رو ساخت تا خود ایشان بر اثر تلاش و کوشش به کشف روابط میان امور پرداخته و به حل آن اقدام کنند.

موارد مورد توجه معلمان:

-زمینه‌ها و موجباتی فراهم سازند که دانش‌آموزان به‌جای ایجاد عادت در یادگیری، با مسأله مواجه و به کشف روابط و حل آن نایل گردند.

-محیط یادگیری را چنان غنی سازند تا دانش‌آموزان قادر شوند با استفاده از تأمل و اندیشه مسائل موجود را حل کنند.

از ارائه اطلاعات مستقیم درباره موضوع درسی به دانش‌آموزان اجتناب ورزند، زیرا چنین عملی موجب می‌گردد که آنان ضمن وابستگی به معلمان، قدرت بیشتر و بصیرت خود را به‌کار نگیرند. داشتن مهارت لازم در اداره کلاس تا دانش‌آموزان با آرامش خاطر عقاید خود را ابراز کرده و از طریق تفکر و اندیشه راه حل مسائل را کشف و بینش لازم را به‌دست آورند.

روش پژوهش

- برخورد با مسأله یا موقعیت مبهم
- بررسی مسأله
- فرضیه‌پردازی
- آزمایش فرضیه

— نتیجه‌گیری و استنتاج

ویژگی‌های روش پژوهش

— تمرکز بر مفاهیم و ایده‌های کلی.

— این مفاهیم و اصول باید در ارتباط با مسأله باشد.

— ارائه اطلاعات لازم در خصوص رعایت مراحل پژوهش.

— تأکید بر مشارکت فعال یادگیرنده و ایجاد انگیزه در او برای یادگیری.

آزمون خود سنجی

۱. غفلت از کدام ویژگی حرفه‌ای معلم موجب تکرار مکررات در کلاس خواهد بود؟
 ۱. تسلط به موضوع درسی
 ۲. شناخت تفاوت‌های فردی
 ۳. علاقمند بودن به شاگردان
 ۴. مطالعه مداوم و کسب آگاهی بیشتر
۲. براساس نظریه کارل یادگیری تا حد تسلط زمانی حاصل می‌شود که معلم با...
 ۱. استفاده از روش‌های سنتی برای همه دانش‌آموزان تکالیف یکسان تعیین کند.
 ۲. بالابردن کیفیت تدریس دانش‌آموزان را در فعالیتهای گروهی شرکت دهد.
 ۳. در نظر گرفتن انگیزه و کیفیت تدریس زمان متناسب با استعداد برای هر دانش‌آموز صرف کند.
 ۴. در نظر گرفتن انگیزش و کیفیت تدریس زمان یکسان برای همه دانش‌آموزان صرف کند.
۳. کدام تجربه عینی‌تر است؟
 ۱. استفاده از نقشه
 ۲. تماشای فیلم
 ۳. دیدن باغ وحش
 ۴. ساختن چیزی
۴. در روش تدریس آموزش مفاهیم معلم پس از ارائه مقدمات:
 ۱. صفات مفهوم را پیچیده می‌سازد.
 ۲. مثال‌های مثبت و منفی ارائه می‌دهد.
 ۳. مفهوم جدید را تعریف می‌کند.
 ۴. یادگیرنده را با مسأله‌ای مواجه می‌سازد.
۵. کدام مورد جزء نکاتی است که سخنران باید در ضمن سخنرانی به آن توجه داشته باشد؟
 ۱. ارزشیابی کردن از دانش‌آموزان
 ۲. توجه به وضعیت (فیزیکی و روانی) دانش‌آموزان در کلاس
 ۳. تعیین اهداف کلی و رفتاری
 ۴. طرح‌ریزی سخنرانی در سه بخش (مقدماتی، میانی، پایانی)

پاسخنامه تشریحی

۱- گزینه ۴ صحیح است

۲- گزینه ۳ صحیح است

طبق این نظریه با در نظر گرفتن زمان لازم و متناسب با استعداد هر دانش آموز می توان انگیزش، کیفیت تدریس و توانایی فهم تدریس، یادگیری و پیشرفت تحصیلی شاگردان را افزایش داد.

۳- گزینه ۴ صحیح است

۴- گزینه ۳ صحیح است

در این روش معلم پس از ارائه مقدمات مفهوم جدید را تعریف می کند.

۵- گزینه ۲ صحیح است

خدمات بنیاد آموزشی - پژوهشی ساما مجری منابع آزمون دکتری

- ✓ ارائه سئوالات و پاسخهای تشریحی آزمون دکتری سراسری و آزاد با ذکر منابع طراحی سئوالات.
- ✓ ارائه بسته های آموزشی آمادگی آزمون دکتری (PhD)
- ✓ مشاوره در تدوین مقالات علمی - پژوهشی جهت تسهیل قبولی در فرآیند مصاحبه تخصصی ورودی مقطع دکتری
- ✓ بسته روش های نگارش مقالات علمی - پژوهشی و ISI.
- ✓ بسته مرور سریع (نکته و تست) ویژه آزمون دکتری .
- ✓ بسته موفقیت در مصاحبه آزمون دکتری.
- ✓ بسته فوت و فن های قبولی در آزمون دکتری.

www.iransama.org

همیشه فقط یک تصمیم صحیح برای تحقق رویای شما کافی است.

تلفن های تماس (در وقت اداری) :

۰۲۱۲۲۸۷۶۶۴۹ - ۰۲۱۲۲۸۷۶۶۳۸ - ۰۲۱۲۲۸۵۹۹۶۴

تلفن های پشتیبانی (از ۹ صبح تا ۹ شب):

۰۹۳۵۵۸۷۸۱۸۷ - ۰۹۱۹۲۰۰۸۳۹۴ - ۰۹۳۷۵۳۰۸۹۰۰

www.iransama.org

تلفن های پشتیبانی و مشاوره رایگان: ۰۲۱۲۲۸۷۶۶۳۸ - ۰۲۱۲۲۸۵۹۹۶۴ - ۰۹۱۹۰۴۱۸۷۲۷ - ۰۹۱۹۰۴۱۸۷۳۷